

ПОЛІТИЧНА МОБІЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Базовою ознакою демократичного розвитку суспільства є реальна участь громадян у політичному житті держави. Йдеться про їх здатність здійснювати визначальний вплив на вирішення питань загальнонаціонального та місцевого значення шляхом безпосередньої або опосередкованої участі. Драматичні події в Україні кінця 2013 – початку 2014 рр. засвідчують зростання рівня участі громадян не лише в питаннях внутрішньополітичного розвитку, а й в обранні геостратегічного вектора суспільного поступу країни. Як демократичний, так і недемократичний типи модерної політичної системи припускають певний рівень політичної участі, яка здійснюється автономно або за допомогою чинника мобілізації. Відтак, з'ясування причин вибору індивідом (групою) тих чи інших форм політичної участі, міри їх політичної активності за різних політичних режимів актуалізує дослідження сукупності внутрішніх та зовнішніх факторів, які безпосередньо пов'язані із феноменом політичної мобілізації. Процеси демократичної трансформації супроводжуються кардинальними змінами в інституційній структурі політичної участі, де засобами політичної мобілізації громадян виступають політичні партії, неурядові організації, громадські рухи та ініціативи. У сучасному інформатизованому суспільстві зростає роль засобів масової інформації як важливого інституту залучення громадян у процеси суспільно-політичної комунікації. Попри існування значної кількості наукових праць, де здійснено аналіз сутності та форм залучення громадян до участі в політиці, у вітчизняній науковій літературі не отримали належного висвітлення сучасні детермінанти й технології політичної мобілізації громадян України. Зазначені обставини й зумовили вибір теми дослідження. **Метою дослідження** є комплексний політологічний аналіз феномена політичної мобілізації, визначення його змістових характеристик та обґрунтування значення мобілізації як чинника активізації політичної участі громадян в Україні в умовах переходу до демократії. **Завданням дослідження** є: виокремити політико-культурні чинники, які визначають сутність та форми політичної мобілізації громадян; розкрити специфіку політичної мобілізації в діяльності політичних партій та дослідити мобілізаційні технології, що використовуються в електоральному процесі. **Об'єкт дослідження.** Політична участь як різновид соціальної активності, форма інституційного та позаінституційного залучення громадян у політичний процес. **Предмет дослідження:** інституційний та політико-культурний виміри політичної мобілізації в контексті активізації політичної участі громадян в Україні на етапі демократичної трансформації. В Україні політична активність громадян не носить організованого характеру. У масовій свідомості недостатньо сформовані вміння і навички повсякденної суспільно-політичної колективної діяльності. В результаті цього вимальовується небезпечна тенденція до наростання спонтанних протестів населення при низькій здатності до організованих форм участі у політичному процесі [1, с. 154-159]. Більшість громадян мають за мету вплинути на державну політику, управління державними справами або на вибір політичних лідерів на будь-якому рівні політичної влади, через різні інститути політичної участі [2, с. 665-670]. Одним з таких найбільш провідних інститутів політичної участі вчені розглядають політичні партії. Вони розглядаються як агент політичної соціалізації і водночас як інструмент мобілізації громадської підтримки в конкурентній боротьбі за владу. За допомогою мобілізації громадяни отримують можливість виконувати нові політичні ролі та долучатися до нових форм політичної соціалізації [3, с. 72-77]. Вихідними в дослідженні є соціологічні підходи до розуміння соціальної дії, запропоновані М. Вебером, а також ідеї про «фундаментальну демократизацію суспільства» К. Манхейма. У контексті сучасної теорії демократії виробився погляд на політичну мобілізацію як участь у політичному процесі автономних раціональних індивідів [4, с. 101-106]. Також останнім часом у вітчизняній науковій літературі все частіше політична мобілізація розглядається дослідниками в галузі масової комунікації. В результаті досліджень української дослідниці Т. Кремень було доведено, що дієвим засобом політичної мобілізації виступають соціальні медіа, зокрема у стабільних західних країнах [5, с. 129-137]. **Висновок.** Встановлення нового взаємозв'язку людини та політичної влади залежить від якості колективних дій в політиці (організованої політичної участі) різних груп та індивідів. Мобілізація мас в політичному процесі силами недержавних інститутів - показник якості демократичних змін.

Список використаних джерел

1. Ямельницький О. Я. Политический флешмоб как форма горизонтальной коммуникации / Ямельницький О. Я. // Научн. вед. Белгородского гос. ун-та. Сер. «История. Политология. Экономика. Информатика». 2013. № 15 (158). Вып. 27. С. 154–159.
2. Ямельницький О. Я. Реалізація принципів «належного» врядування як чинник активізації політичної участі / Ямельницький О. Я. Гілея. 2012. Вип. 61. С. 665–670.
3. Ямельницький О. Я. Політична мобілізація: до проблеми трактування поняття / О. Я. Ямельницький // Вісн. Дніпропетровського ун-ту. Сер.: Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Вип. 22 (3). С. 72–77.
4. Ямельницький О. Я. Мобілізаційні виборчі технології: досвід авторитарної мобілізації / Ямельницький О. Я. // Укр. нац. ідея: реалії та перспективи розвитку. 2013. Вип. 25. С. 101–106.
5. Гончаров Д. В. Политическая мобилизация / Д. В. Гончаров // Поэ. лис. 1995. №6. С. 129–137.